

Slobodan MARJANOVIĆ:

STVARANJE PRIJEDORSKE PARTIJSKE ORGANIZACIJE

Pravni fakultet u Beogradu i povremeni dodiri sa naprednim studentima ovoga fakulteta bio je odlučujući faktor u mome političkom opredjeljenju prije rata. Uopšte je poznato da je Beogradski univerzitet jedna od žiža revolucionarnog pokreta u predratnoj Jugoslaviji. Njegova snaga je bila u tome što je okupljao napredne studente i što je predstavljao privlačnu snagu za sve studente iz unutrašnjosti. Ako se može govoriti o prodiranju naprednih ideja u manja mjesta u unutrašnjosti, onda je bez sumnje beogradski Pravni fakultet odigrao takvu ulogu preko studenata iz unutrašnjosti.

Bilo je to 1936. godine kada sam već bio u "Klubu naprednih studenata". Tu su komunisti i napredni studenti u uslovima tadašnjeg ilegalnog rada nalazili prostor za svoju političku aktivnost kroz legalnu formu djelatnosti. U to vrijeme dolazio sam u dodir sa Mirom Poparom i još nekim drugovima. Jedno vrijeme radio sam kao radnik kod redakcije lista "Politika". I ovdje sam došao u neposrednu vezu sa nekim drugovima tada već opredjeljenim komunistima kao što je bio Vojo Kovačević i još neki. To je značilo uključivanje i pristup naprednom pokretu. Izbori i razne akcije u Beogradu, u kojima sam učestvovao, na mene su vršile ne samo idejni nego i organizovani uticaj.

I u Prijedoru, zavisno od uslova, javljala se poneka napredna misao, revolucionarna misao, koja se povremeno trnila i gasila. Sv je to bilo uslovljeno tadašnjim političkim plimama i oseckama počev od 1919. godine. Nesumnjivo tome su doprinosili i događaji: jačanje fašizma, a naročito otpočinjanje građanskog rata u Španiji 1936. godine. To su uglavnom bili spoljni faktori. Onda poteškoće Prijedora kao mjesta sa brojnim zanatskim radnicima. Uporedo sa

tim neraspoloženjem seljaka koji su bili iznureni krizom seljaci su bili osiromašeni i u teškom položaju. Uporedo sa tim pritiskivala je nezaposlenost, neizvjesnost i nesigurnost.

Sigurno je da su opšte političko-ekonomske prilike u svijetu i vanjski događaji kao i bezperspektivno stanje u zemlji sa politikom tadašnjeg režima, uticale da se stvara revolucionarno raspoloženje. Jasno, tome je doprinijelo i saznanje o postojanju Sovjetskog Saveza i njegovog razvitka, zatim konfrontacija u čitavom svijetu na napredne i demokratske snage s jedne strane i s druge na najagresivnije snage fašizma. To je moralo da utiče na radnike, seljake i inteligenciju. To je, razumije se, moralo da prodiere i dobije primjenu i u Prijedoru. I ovdje se već počela javljati konfrontacija. Naročito je došlo do konfrontacije 1936. godine kada je u ovaj kraj počeo da prodiere i Dimitrije Ljotić, odnosno ljotićevski pokret. On je pokušao da prodiere i u sela. Tu su se na stranačkoj liniji tadašnjih partija JNS, a kasnije i JRZ, konfrontirale snage za i protiv ne samo u građanstvu nego i u krugu zanatskih radnika i ostalih. To su opšte prilike u kojima se odvijala i radjala napredna misao i istovremeno opredjeljivanje ljudi. Ovaj period pada upravo u vrijeme konsolidacije KPJ.

Zavladala je, tako da kažem, politička živost u Prijedoru. Ona je naročito bila izražena u ljetnim periodima kada su studenti i djaci dolazili na odmor. Naročito je bila razvijena živa aktivnost kroz kulturno društvo "Zmijanje", zatim preko djaka u prijedorskoj gimnaziji. Okolnost je bila takva da su u kulturnom društvu "Zmijanje" bili demokratski raspoloženi ljudi, koji su dali mogućnost i šansu omladini. Razumljivo, to je imalo odraza i na starije ljude. To je bio samo jedan vid naše aktivnosti. Tako je isto bilo i u gimnaziji. U isto vrijeme išlo se na formi-

ranje sindikalne organizacije - BOTIČ pa su i u ovoj organizaciji djelovali neki zanatski radnici.

Ukratko govoreći, ovaj rad, politički i idejni, praktični rad kroz društva, bio je vijesnik da pokret dobija svoje konture i svoju organizacionu fizionomiju. Ona je u to vrijeme bila, tako da se izrazim, još sezonska, ali je u ljetnom periodu bila u svome naponu, iako se i zimi djelovalo. Postojala je čitaonica, u kojoj su se ljudi okupljali i izmjenjivali mišljenja, upoznavali sa događajima i sl. Svaki ozbiljniji politički događaj oživljavao je rad i našu aktivnost. Svakako da su spoljni događaji ubrzavali svijest o opasnosti koja prijeti: događaji oko okupacije Austrije, Čehoslovačke itd. Tome su doprinijeli i događaji u zemlji, naročito opredeljenje vladajućeg režima i sporazum Cvetković-Maček. Sve je to uticalo na učmalo stanje i budilo svijest o potrebi izmjene režima. Naročito je bilo jasno kuda vodi vladajući režim Stojadinovića, koji se politički i ekonomski vezuje za fašizam. Neosporno je da su ljudi ovo vezivanje osjetili i na svome materijalnom položaju.

• Ti objektivni uslovi, pogoršanje stanja u zemlji, vezano sa neposrednom ratnom opasnošću, dalo je snagu i studentskom pokretu, od borbe protiv konkordata do raznih sporazuma, na čemu se sada vršila mobilizacija i studentskog i radničkog pokreta. Mobilizacija je vršena pod parolama borbe protiv rata, protiv fašizma, za demokratizaciju i ravnopravnost naroda. Borba za to da se zemlja osposobi za rat i odbranu unutrašnjom konsolidacijom.

To je sve omogućilo da se pokret iz jedne svoje tanke baze - radnika, studenata i djaka, shvati kao direktno povezan interes svih ljudi. Taj spoj je u stvari razbio nevjericu prema

komunistima godinama njegovanu propagandu od strane tadašnjeg režima, koji je o komunistima govorio da su antidržavni, da su protiv braka, protiv vjere i sl. čime se sve režim služio da bi izolovao komuniste.

Vrlo je karakteristično za manje mjesto kakav je Prijedor, bez revolucionarne tradicije i potke radničke klase, da su opšte političko-ekonomske prilike i organizovan rad Partije uticali da se u skromnim uslovima otpočne sa organizovanim radom od 1939. godine. U to vrijeme kandidovan sam za člana KPJ. Bilo je još nekih drugova, ali je sa njima radjeno pojedinačno. Takvi su bili uslovi ilegalnog rada.

Početkom 1940. godine, primljen sam, zajedno sa još dvojicom drugova, u KPJ. To je bilo i prvo formiranje partijske ćelije u Prijedoru. Ne znam ko nas je primio u KPJ. Bilo je to jedne večeri, na sastanku s nekim drugom. Više ga nisam vidjeo. Prilike pod kojima smo primljeni i radili, zahtjevale su takav odnos među nama. Nije se ni moglo znati obzirom na ilegalni način rada. Sigurno je da je to bio drug iz Banja Luke ili iz Zagreba. Međutim, predostrožnost u vezi sa provalama, uticala je da se tako moralo raditi pa je to jedan od razloga da nisam znao, a niti kasnije saznao, ko nas je primio u Partiju.

Na tome prvom sastanku bili su: Drago Lukić, Mišo Bundalo i Slobodan Marjanović. Lukić je već bio poznat kao napredan čovjek i radnik koji je imao sukobe sa upravom rudnika u Ljubiji gdje je radio. Bundalo je bio aktivan među prijedorskim zanat-skim radnicima i sindikalno organizovan. U to vrijeme studirao sam na Pravnom fakultetu u Beogradu, pripremajući se kod kuće odakle sam odlazio na polaganje ispita. Tako sam imao mogućnosti za rad sa dvojicom drugova koji su bili u Prijedoru, odnosno u Ljubiji.

Sastanak je održan u kući Toše Radetića. Sjećanja sa toga prvog sastanka su, razumije se, izbljedela. Tu smo imali poznata čovjeka koji nam je omogućio da se ovdje sastanemo. Drug koji nam je saopštio da smo primljeni u Partiju, ukratko nam je rekao kroz koje forme treba da djelujemo. Više se ne sjećam da li nam je govorio o tome da ćemo sa nekim imati vezu, što bi normalno bilo da se izvuče zaključak da je i o tome bilo govora. Možda je bilo riječi o tome da ćemo imati vezu, ali s kime, to nam nije rekao. Znam da je ovaj sastanak održan u januaru 1940. godine. Sjećam se i po tome što je bio velik snijeg i zima.

Mi smo kasnije nastavili da se pojedinačno sastajemo i dogovaramo. Tu nije bilo strogog odnosa - sekretar i članovi, jer smo bili samo nas trojica. Najobimniji rad stajao je pred Dragon Lukićem, objektivno zato, što je radnik rudnika Ljubije u kojem su uslovi rada bili vrlo teški. Zadatak nam je bio da nastavimo sa sindikalnim organizovanjem u Ljubiji i Prijedoru i djelovanjem kroz postojeće legalne forme, kroz kulturna, sportska i druga društva, preko kojih je Partija inače djelovala. Uporedo sa tim trebalo je i politički da djelujemo u skladu sa tadašnjim političkim kretanjima kada je već rat bio na pomolu. Naša aktivnost bila je omeđena borbom protiv rata, protiv uključivanja naše zemlje u blok na strani fašističke osovine, zatim smo radili na popularisanju Sovjetskog Saveza i njegove borbe protiv imperijalističkog bloka.

Naročito smo u ljetnim mjesecima radili sa omladinom. Imali smo vezu preko pojedinih omladinaca sa gimnazijom. Tu su bile i rodbinske veze pojedinih naših drugova sa svojom mlađjom braćom i sestrama u gimnaziji. Oni su kao napredni omladinci i studenti vršili uticaj. S druge strane, imali smo sretnu okolnost

da je u toj gimnaziji većina profesora bila demokratski orijentisana i prema nama raspoložena, odnosno opoziciono raspoložena prema postojećem režimu. Tako je postojala klima za ozbiljniji prodor u gimnaziju među srednjoškolsku omladinu. Brojni su bili profesori na čelu sa Nikom Tavićem, zatim su bili Špiro Kulušić i Ratko Djurović, tako da je bio olakšan rad sa omladinom u gimnaziji. Uporedo smo djelovali i među radničkom omladinom, zatim kroz klub "Slaviju". Tu su bili zatrovani odnosi koji su se manifestovali kroz gra janske klubove i "Slaviju". Vrlo je značajan rad kroz "Slaviju" na prevazilaženju antagonizama koji su se prelamali na sportistima. Mi smo kao aktivni sportski radnici uspjeli da u roku od godinu-dvije dobijemo upravu kluba i budemo u potsavezu klubova koji su podržavali i saradjivali sa sportskim društvom "Borcem" iz Banja Luke. Uopšte se u to vrijeme razvijala borba za pozicije i uticaj.

Organ zacija "Seljačko kolo" imala je jaku tradiciju na sel. Inače, naš kraj bio je poznat po buntovnoj tradiciji. "Seljačko kolo" je kroz prosvetiteljski i ostali rad imalo jakog uticaja među masama kroz koje je i Partija djelovala politički. To su uglavnom oblici kojima smo djelovali i obezbjedjivali naš uticaj, uticaj Partije. Ova aktivnost je brzo rasla uporedo sa sazrijevanjem opštih prilika i konfrontiranju snaga u zemlji.

U našem radu mnogo su nam pomagali, iako još nisu bili članovi KPJ, Ilija Stojanović i Esad Midžić, te još neki drugovi. Sa njima smo imali čvrstu vezu. Ilija je kao radnik radio među radničkom omladinom. Bio je vrlo aktivan, iako je postao komunista tek u septembru 1940. godine. Esad je bio u Beogradu na studijama i otuda nam je slao literaturu, a za vrijeme ljetnjeg raspusta djelovao je u Prijedoru među studentima i djacima. Vrlo je teško

sada reći ko je u to vrijeme bio simpatizer, ko kandidat i sl. jer je izniklo mnogo omladinaca koji su bili organizovani po kružocima, proučavao se materijal i popularna literatura o Sovjetskom Savezu, njegovoj snazi i razvitku itd. Tako je na idejnom planu bio razvijen rad kroz kružoke, sastanke i diskusije. Istina, nismo imali dovoljno organizacionog iskustva u načinu rada, ali smo se snalazili i radili onako kako smo znali i kako su nam uslovi dozvoljavali.

Postavili smo sebi zadatak da primamo u naše redove drugove sa željeznice, sa pošte itd. Tako smo primili dva druga iz Pošte - Pelu Glamočanina i Milu Lalića. Poslije toga, mislim, da je primljen i Bogdo Stefanović, koji je radio na željeznici. Muharem Suljanović i još neki bili su nam uporište u Hladnjači. U selima smo imali znatnija uporišta kao što su Dragotinja, Brezičani, onda u Garevcima i Orlovcima, gdje su djelovali Milan Kitonjić i Rade Bašić. Inače, naši omladinci, koji su bili u gimnaziji ili studenti, a živjeli na selu, imali su uticaja u svojoj sredini u svome selu.

Uspostavili smo i čvršću vezu sa Banjom Lukom. Dolazio nam je nekoliko puta Djuro Pucar-Stari i sa njime smo imali sastanke. Zatim nam je dolazio Osman Karabegović. Odlazio sam i ja u Banju Luku. Sjećam se da sam krajem aprila 1940. godine išao po literaturu u Banju Luku. Međutim, već sutradan sam bio pozvan od policije i zatvoren. Pretpostavljao sam da je moje hapšenje vezano za Banju Luku i sakrio sam donesenu literaturu. U stvari, Esad Midžić je poslao nešto iz Beograda za Prijedor što je nesmotrenošću došlo u ruke policije, pa su osumnjičeni i bili zatvoreni Tone Atrić, Dževad Midžić i Stupar iz Sanskog Mosta. Bilo nas je tada nekoliko u vezi sa literaturom i lecima iz Beograda. Istovremeno sam i ja donio ono iz Banja Luke. To je izazvalo nestrp-

ljenje među drugovima u Banjoj Luci, jer su pretpostavljali da bi moglo doći do provale. Drugovi koji su imali vezu sa mnom iz Banja Luke pobjegli su iz Banja Luke radi predostrožnosti. Ostali smo u zatvoru oko 25 dana. Prilikom saslušavanja uspjeli smo da obmanemo policiju izjavljujući da smo dobili skripte, a da nemamo veze salecima, pa smo tako uspjeli da se izvučemo da nismo bili povezani sa Beogradom i otpremljeni u tamošnju glavnjaču.

To je ta veza sa Banjom Lukom koja je kasnije bila sve intenzivnija. Došlo je i ljeto 1940. godine kada se organizuje kurs na koji smo išli ja i Ilija Stojanović. Bio je neka vrsta skopskog kursa, iako je to u stvari bio partijski kurs koji je održan u Bugojnu. Na njemu je bilo oko 80-100 prisutnih drugova. Kurs je održan kod Koprivnice u šumi blizu Bugojna. Bili smo tu nekoliko dana, ali smo otkriveni i morali smo se razići. Na ovome kursu držana su predavanja sa temama i diskusijama. Onda je logorski život bio vrlo dobro organizovan gdje su se vršile razne aktivnosti, sportske, kulturne itd. Za nekoliko dana smo stvorili prijatnu atmosferu dobrih odnosa, jer smo prvi put imali masovan dodir sa omladincima, komunistima, što je govorilo o našoj snazi, gdje smo se upoznali sa ljudima i njihovim iskustvima u radu i sl. Zanimljivo je bilo naše putovanje. To su bile i prve provjere ljudi, naročito kada smo nosili literaturu od Banja Luke. Ponekad smo to obično bacali iz voza prije nego stignemo u stanicu, a prethodno bi odredili čovjeka koji će čekati na određenom mjestu. Sve se radilo prema prilikama, obzirom na opasnost koja nam je prijetila, jer smo bili pod prisnomotrom. Otuda je i naša pažnja i upreznost morala postajati veća.

U toku 1940. godine dva puta sam bio u rezervi bivše jugoslovenske vojske. Zbog toga sam prekidao rad po petnaest-njeseć dana, ali su ostali drugovi nastavljali. Jedna od najznačajnijih

akcija bio je štrajk ljubijskih rudara u avgustu 1940. godine. Štrajk se rodio iz odbijanja zahtjeva radnika za povećanjem nadnica issurovog obračuna uprave sa radnicima, zatim zbog teških uslova radnika medju kojima je bio veliki broj sa sela. To je bio i prvi organizovani dodir izmedju radnika i seljaka koji su se uključili u štrajk. Prilikom štrajka došlo je više žandarma koji su opkolili rudnik kako bi se onemogućilo vršenje uticaja sa strane. Povoljna okolnost za nas bila je u tome što je dr Mladen Stojanović bio rudnički ljekar pa je imao pristupa i svojim autoritetom neosporno uticao na moral štrajkača. Štrajk je trajao, čini mi se, pet nedjelja. U organizaciji štrajka pritekli su nam u pomoć drugovi iz Banja Luke, sa kojima smo održali nekoliko sastanaka i dogovora oko usmjeravanja štrajka, oko pravljenja i daturanja letaka koji su štampani u Banjoj Luci. Od Mjesnog komiteta iz Banja Luke bio je upućen u Prijedor Branko Babič - Slovenac, koji je sa nama radio na usmjeravanju štrajka. Kako je štrajk održavan u napetim uslovima, to je on, normalno, imao i politički karakter. Došlo je do još veće konfrontacije izmedju radnika i uprave rudnika i vlasti. Već u to vrijeme imali smo i partijsku organizaciju u Ljubiji, u kojoj su bili Drago Lukić, Tone Vikić, Orlovac, zatim Ivica Antunović. Slobodno se može reći da je štrajk bio organizovan od strane komunista i partijske organizacije koja je to pripremila preko sindikalne organizacije.

Štrajk je imao veliki značaj. On je imao odraza i na druga okolna mjesta pa su održani štrajkovi u Lješljanima. Za Bosansku Krajinu predstavljao je prvostredni politički događaj u pogledu ispoljavanja snage i samosvijesti radnika. Pogotovo kada se gledalo na predstojeće ratne prilike i gaženje ljudskih sloboda, to je mobilizatorski delovalo za onaj kraj i za jačanje pokreta ot-

pora. Pokazalo se da se, ako se radi organizovano, mogu izboriti određena prava.

U to vrijeme Mladen je bio angažovan. On je po sugestiji drugova iz Banja Luke direktno bio vezan za Banju Luku kako se ne bi vezom sa nama u Prijedoru izlagao nepotrebnoj opasnosti. Kada je štrajk već bio pri kraju dolazio nam je i Branko Babić - Slovenac iz Banja Luke. Imali smo sa njim sastanak pa smo odlučili da se godišnjica otpočinjanja rata obilježi sa demonstracijama i protestima protiv rata i uvlačenja Jugoslavije u rat, njeno vezivanje za fašističku Osovinu, a za savez sa Sovjetskim Savezom. To su bile naše parole na spoljnopolitičkom planu, a na unutrašnjem - borba za demokratska prava itd. Tu se produžila i nastavila borba koja se vodila i za autonomiju Bosne i Hercegovine. Borili smo se i protiv skupoće, koja je tada bila izrazita.

Upravo tih dana stigao sam iz rezerve. Održan je sastanak na kome je bio prisutan i drug Branko Babić. Uspjeli smo da pripremimo i organizujemo demonstracije u Prijedoru. Krenulo se od Pđdlipa od mosta, prešlo se kroz grad. Učestvovalo je nekoliko stotina demonstranata. Karakteristično je da je policija bila iznenađjena. U početku nije ni reagovala. Otišli smo do željezničke stanice i krenuli drugom ulicom kada je nastupila intervencija. Tek u toku noći bili su pozatvarani oni za koje se znalo da su učestvovali i da su bili organizatori i kolovodje. Pritvoreno nas je oko dvadesetak. Istraga je htjela da ustanovi ko je organizator demonstracija. Pala je sumnja na Esada Midžića, Iliju Stojanovića i Slobodana Marjanovića. Nastojalo se da se nadje dokazni materijal za one za koje su oni smatrali da ih treba goniti, jer su ih od ranije imali na spisku. Neki su pod pritiskom i patinanjem priznali /jeda brica i još neki/ imenujući nas da

smo bili organizatori. Međutim, mi smo na neki način uspjeli, pošto smo bili u jednoj zatvorskoj prostoriji, da utičemo tako da je ovaj na drugom saslušanju porekao svoju izjavu i tako smo djelimično opovrgli sumnju policije.

To je bila veoma značajna akcija. Pa i zatvor je bio jedna vrsta škole. Pošto smo bili u jednoj prostoriji organizovali smo međusobne dogovore, pa smo čak imali i zidne novine, iako je to trajalo oko desetak dana. Simpatije prema nama izražavane su na razne načine. Prosto nismo znali šta ćemo od hrane, cigareta i ostalog, što nam je upućivano u zatvor. I na ovaj način je ispoljavana podrška i solidarnost sa zatvorenicima.

I štrajk i demonstracije su podstakli širu aktivnost. Tada se formiraju i druge partijske organizacije. Sada smo se podijelili na više organizacija. Postojala je Ljubijska partijska organizacija, zatim u Prijedoru dvije ili tri organizacije, te u Brežićanima. Koliko mi je poznato početak rata između Njemačke i Sovjetskog Saveza dočekali smo sa oko 30-35 članova KPJ i preko 40 skojevaca sa brojnim simpatizerima omladincima i ostalima.

Učešće omladine se često zaboravlja. Brojni su oni omladinci koji su poslije okupacije 1941. godine otišli u Beograd. Većina tih omladinaca našla se prvih dana ustanka u Srbiji. Velik broj njih je prošao kroz ratnu školu i golgotu i mnogi su izginuli. U prijedorsku gimnaziju išli su i omladinci iz drugih mjesta. Mi smo preko ovih omladinaca imali i vezu sa Sanskim Mostom i drugim mjestima iz okoline Prijedora. Vaspitanje kroz gimnaziju i naš uticaj na njih učinili su u ratu da su ti omladinci postali politički komesari i društveni radnici.

Koliko se sada sjećam mi smo imali izvjesnu podjelu rada. Tako je Ilija Stojanović radio sa radničkom omladinom, Esad Midžić sa ženama, a ja sam imao vezu sa gimnazijom. Tako smo ušli u

1941. godinu i dočekali okupaciju naše zemlje.

Rat između naše zemlje i Njemačke zatekao me je kao rezervistu bivše jugoslavenske vojske. Zatekao sam se u Sreću. Prije toga pod kraj 1940. godine, po sugestiji drugova iz Banja Luke, formirali smo Mjesni komitet KPJ u Prijedoru. U tome prvom komitetu pored mene bili su Ilija Stojanović, Esad Midžić i Duško Brković. Iako se detaljnije ne sjećam, znam da su za organizaciju SKOJ-a bili zaduženi Ilija Stojanović i Duško Brković. Znam da je na sastanak Mjesnog komiteta SKOJ-a dolazio Rato Dugonjić i da smo se sa njim nalazili. Isto tako, kao kada smo održavali i sastanak Mjesnog komiteta KPJ, opet bi se sastajali isti drugovi. To je ili kraj 1940. ili početak 1941. godine.

Za vrijeme 1941. godine, dok sam se nalazio u rezervi pa i kasnije, nastupilo je izvjesno vrijeme snalaženja, ili bolje rečeno, nastupila je praznina u radu. Sticajem okolnosti uspio sam da se izvučem iz logora u Brodu, kao bivši jugoslavenski vojnik, te sam došao u Prijedor. To je bilo drugom polovinom aprila 1941. godine.

Međutim, težište mje a okupatora bilo je na građanskom sloju. Već u maju 1941. godine zatvoreno je više građana u Prijedoru među kojima je bio i dr Mladen Stojanović. Tada se išlo agitovati po selima da se kupi i predaje oružje: iskorištavali su uglednije ljude iz Prijedora za ovu agitaciju, što je bila i garancija da će taoci biti pušteni. U međuvremenu je uslijedilo vješanje grupe građana, njih oko 30, u Sanskom Mostu. Mi smo se borili protiv toga da se predaje oružje. Istina, oružja je bilo malo, a ljudi su ga krili. Nama je već tada bila jasna orijentacija da nam treba oružje. Bilo nam je jasno da neminovno predstoji sukob između Njemačke i Sovjetskog Saveza. Još prije, prilikom sporazuma Cvetković-Maček, došlo je do konfrontacije. Tu su

izvjesni nazovi demokratski elementi, naročito među hrvatskom inteligencijom, odmah promijenili političku farbu. Od ranijih opozicionara postali su zagovornici sporazuma. Sporazum je opet izvršio oštriju diferencijaciju - ko je istinski demokrata, a ko kalkuliše na podjeli interesnih sfera između jednog i drugog hegemonizma, srpskog i hrvatskog.

Dolaskom ustaške "NDH" još jasnije se vidjelo ko je na kojoj strani. Među Hrvatima smo imali dvojicu-trojicu nazovi simpatizera /Miro Stišković i ostali/. Međutim, to nije bilo odlučno i tako bitno.

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK 209-002-003.-